

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ЯК СКЛАДОВОЮ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Одним з найважливіших елементів потенціалу підприємства для успішного його функціонування є оборотні активи як складова виробничого потенціалу. Так як саме вони беруть безпосередню участь у створенні продукції та її реалізації. Саме оборотні активи є індикатором роботи усього підприємства і ефективності його потенціалу. Наявність активів понад норм свідчить про не збалансованість майна. При умові, якщо оборотних активів недостатньо, це призводить до невиконання підприємством своїх зобов'язань в повному обсязі. Не залежно від галузі, підприємства повинні правильно побудувати і ефективно впровадити політику управління ними [3].

На сьогодні поняття управління оборотними активами висвітлено у працях провідних українських економістів, таких як А. Д. Василик, М. В. Володькіна, К. В. Измайлова, М. Я. Коробов, Л. А. Лігоненко, А. М. Поддєрьогін та ін. Різним аспектам управління оборотними активами присвячені праці таких зарубіжних учених-економістів, як І. А. Бланк, В. В. Ковальов, Б. Коллас, М. Н. Крейніна, Т. Манесс. У той же час деякі питання щодо управління оборотними активами на підприємстві потребують удосконалення та подальшого розвитку.

Управління притаманне всім сферам господарської діяльності. Завдання підвищення ефективності функціонування підприємства, є одним з найважливіших завдань управлінської діяльності. Без сумніву, що оборотні активи як невід'ємна частина всього майна, яке задіяне у операційній діяльності, вносять свій внесок у формування економічного результату. У деяких випадках цей вплив може бути вирішальним як для результатів поточного фінансування підприємства, так і його фінансово-господарського стану в майбутньому.

Тож, управління оборотними активами полягає у впливі на їх обсяг і структуру, а також джерела їх формування з метою отримання економічної вигоди – прибутку.

Систему управління оборотними активами можна визначити як систему цілеспрямованих та узгоджених взаємозв'язків між суб'єктом та об'єктом управління шляхом реалізації функцій управління із використання сформованих методів, засобів, механізмів і фінансово-економічних інструментів аналізу, дослідження, перетворення пов'язаних між собою процесів розподілу, формування, використання, контролю оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, структурою та складом за умови врахування внутрішніх та зовнішніх загроз та з метою підвищення рівня фінансової стійкості [2].

Об'єктом управління виступають товарні запаси в процесі формування, зберігання й реалізації, кредити, дебіторська заборгованість, грошові залишки, а також економічні відносини, що виникають у процесі кругообігу оборотного капіталу. Перехід до ринкової економіки пов'язаний із суттєвими змінами в сфері управління оборотними активами підприємства: об'єктом управління поряд із товарно-матеріальними цінностями стає і найбільш ліквідна частина оборотних активів – грошові кошти та короткострокові фінансові вкладення. З розвитком фінансового ринку та подальшою стабілізацією економіки виникає можливість раціонального використання тимчасово вільних грошових коштів підприємств, а саме: вкладення їх в прибуткові інструменти фінансового ринку [1].

Суб'єктами управління оборотними активами у різній мірі є загальні збори засновників, правління, фінансові і комерційні підрозділи, а також персонал суб'єктів підприємництва, що використовують специфічні методи цілеспрямованого впливу на оборотні активи. Разом з тим їм притаманні єдині прийоми і способи управління, характерні для управлінської діяльності в цілому, що виражаються через реалізацію функцій управління [1].

Основними функціями управління є планування, формування, мотивація і контроль. Тож дані функції будуть притаманні управлінню оборотними активами.

Планування оборотних активів передбачає розгляд динаміки загального обсягу оборотних активів підприємства; темпів зміни середньої їх суми в зіставленні з темпами зміни обсягу реалізації продукції і середньої суми всіх активів; динаміки питомої ваги оборотних активів у загальній сумі активів підприємства, динаміки складу в розрізі основних їх видів: запасів сировини, матеріалів і напівфабрикатів; запасів готової продукції; дебіторської заборгованості; залишків грошових активів.

У вітчизняній і закордонній практиці при управлінні оборотними активами використовують різні методи такі як: метод АВС, метод нормування, оптимізації та метод коефіцієнтів [3].

Так перший метод, метод АВС, передбачає розподіл факторів що впливають на витрати на продукцію, витрат на реалізацію або інших проблем за питомою вагою. І підприємство таким чином розглядає який з факторів варто знизити, для зниження проблеми на які варто зосередити увагу.

Метод нормування полягає у розгляді лише тих оборотних активів, які підлягають нормуванню, за цим методом підприємство може розрахувати необхідний розмір оборотних активів.

Метод коефіцієнтів розглядає показники тривалості обертання оборотних активів, співвідношення тривалості планового періоду до коефіцієнта обертання, розрахунок коефіцієнту обертання оборотних коштів, відношення обсягу продажу продукції до середньорічної суми оборотних активів, рентабельність оборотних коштів тощо. Це в свою чергу призведе до покращення процесу виробництва та реалізації продукції [3].

Управління оборотними активами в першу чергу має передбачати визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. Оптимальна величина оборотних активів повинна з однієї сторони забезпечувати безперерйне ефективне функціонування підприємства, з іншої - мінімізувати наявність недіючих поточних активів.

Найбільш поширеним а підчас і єдиним способом фінансування оборотних активів є кредиторська заборгованість. В більшості випадків сучасна ринкова логіка визначення необхідності в оборотних активах має наступний вигляд: спочатку визначається необхідність в валовому оборотному капіталі для підтримки ділової

активності в планових обсягах, потім оцінюються можливості використання в обороті підприємства кредиторської заборгованості та інших залучених коштів.

Аналіз стану оборотних активів та їхніх окремих елементів, а також показників їх оборотності дозволяє:

- підвищити ефективність використання коштів у поточній діяльності підприємства;
- визначити ліквідність балансу, тобто можливість своєчасного погашення короткострокових зобов'язань;
- з'ясувати напрямки вкладення чистого оборотного капіталу протягом фінансового циклу для оцінки надлишку або нестачі окремих елементів оборотних коштів.

В результаті проведених досліджень можна виділити основні напрямки створення ефективної системи управління оборотними активами підприємства:

–прискорення оборотності оборотних активів за рахунок визначення зайвих запасів та їх ліквідації, оптимального вибору постачальників і поліпшення організації постачання; впровадження нових технологій та підвищення ефективності праці; раціональної організації збуту, формування і реалізація ефективної кредитної політики;

–формування такого обсягу та структури запасів, які б забезпечили безперервність і стабільність виробничого процесу при мінімальних витратах на утримання запасів;

–оптимізація обсягу дебіторської заборгованості, розрахунків та визначення оптимального залишку грошових коштів, складання бюджетів поточних надходжень і витрат;

–використання раціональної політики фінансування оборотних активів [2].

Отже, процес управління потенціалом підприємства через управління оборотними активами відіграє важливу роль у його діяльності, оскільки саме від прийняття ефективних управлінських рішень керівництва стосовно активів підприємства залежить подальша фінансова діяльність, конкурентоспроможність, платоспроможність підприємства. Обґрунтовані теоретичні аспекти, щодо характеристики управління оборотними активами підприємств будуть використані у подальших дослідженнях. Одночасно одним із найважливіших чинників стабілізації економіки є раціональне використання оборотних активів на підприємствах, покращення його використання за умови врахування чинників зовнішнього і внутрішнього середовища.

Список використаної літератури

1. Голдун І.С. Управління оборотними активами підприємств / І.С. Голдун - Режим доступу: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/fin-meb/4530-upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstv.html>
2. Швець Ю. О. Управління оборотними активами підприємств / Ю. О. Швець, А. В. Скворцова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 13. - С. 127-130. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_13_30.
3. Шматковська Т. Деякі аспекти проблематики управління оборотними активами на підприємстві / Т. Шматковська, Л. Демедюк, О. Ворона // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. - 2016. - № 3. - С. 174-184.